

08.12.22

9-А клас

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Розвиток української літератури.

Мета: ознайомити учнів з умовами розвитку української літератури кінця XVIII – I пол. XIX ст. та сторінками творчості Т. Шевченка та письменницьким доробком І. Котляревського; охарактеризувати діяльність Шевченка як суспільно-політичного діяча; визначити вплив сили слова на формування патріотичних поглядів українців як самобутньої нації; простежити перехід від культурницького до політичного етапу боротьби за національний розвиток України; розглянути літературні надбання як початок руху національного відродження; виховувати зацікавленість до вивчення минулого нашої країни, гордість за боротьбу передових людей щодо української національної ідеї.

1.Опрацюйте опорний конспект:

Що визначало розвиток української літератури в першій половині XIX ст.

Українську літературу від кінця 18 ст. називають новою.

Порівняно з давньою це була література нової тематики, нових героїв і нового мовного оформлення – твори, на відміну від давніх, написані **сучасною українською літературною мовою**, тобто літературною мовою, в основі якої лежить жива, розмовна українська мова.

Діагностична

Реалізм –

художній напрям і метод, в основі якого лежить настанова на правдиве відтворення дійсності задля розкриття взаємин людини й суспільства, впливу соціально-історичних обставин на формування духовного світу, характеру особистості.

Основні жанри – бурлескно-травестійна поема, байка, балада, соціально-побутова п'єса, сентиментальна повість.

Тематика літературних творів пов'язана з найгострішою суспільно-політичною проблемою тих років – кріпацтвом і пошуком шляхів боротьби з ним.

Олександр Діброва

Кого вважають першими класиками нової української літератури.

Григорій Квітка-Основ'яненко
(1770 – 1843)

Слава основоположника художньої прози в новій українській літературі належить **Григорію Квітці-Основ'яненку**.

«Малоросійські повісті» (1834, 1836–1837), до яких увійшли найвідоміші повісті «**Конотопська відьма**» і «**Маруся**».

П'єси «**Сватання на Гончарівці**» та «**Шельменко-денщик**».

Олександр Діброва

**Петро Гулак-Артемівський
(1790–1865)**

Петро Гулак-Артемівський
уславився байками і
романтичними баладами.
«Пан та собака» (1818).
Балада «Рибалка», написана
за мотивами твору Гете.

Євген Гребінка (1812–1848)

- **Євген Гребінка** писав романи та повісті російською мовою, більшість яких спіткало забуття.
- Справжню літературну славу здобув невеликим українськомовним доробком – **байками**.

- Він зажив слави першого професійного українського літературного критика й творця українського правопису, чимало правил якого діють і нині.
- У 1857 р. П. Куліш видрукував український буквар – «Граматку» – перший підручник для навчання письма й читання живою українською мовою в Російській імперії.

**Пантелеймон Куліш
(1819–1897)**

Чому з «Енеїдою» І. Котляревського пов'язують становлення сучасної української літературної мови.

- Виходом з друку перших трьох частин «Енеїди» І. Котляревського 1798 р. започатковано історію нової української літератури й засвідчено появу сучасної української літературної мови.

**Іван Котляревський
(1769–1838)**

- **Свідчення самобутності української мови в «Енеїді»**
- Зафіксовано близько 7000 слів різних тематичних груп: назви одягу, їжі, житла, хатнього інтер'єру, сільськогосподарських знарядь, народних ігор, назви спорідненості і свояцтва тощо.
- Мова поеми багата на синоніми. Яскраво представлено народну фразеологію.

**Тарас Шевченко
(1814–1861)**

- Вихід у світ 1840 р.
«Кобзаря» Тараса Шевченка започаткував новий етап у розвитку української літератури й мови.
- Уперше книжку було надруковано в Петербурзі.
- До неї входило вісім творів:
«Думи мої, думи мої», «Перебендя», «Катерина», «Тополя», «Думка (Нащо мені чорні брови)», «До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Тарасова ніч».

4. Перегляньте відео: <https://youtu.be/ZRYI1ztwX3I>

5. Домашнє завдання: прочитати пар. прочитати пар.15. Складаємо таблицю «Досягнення в культурі на поч. 19 ст». (заповнюємо галузі: фольклор та література).

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

